

ФІЗІОЛОГІЯ

робочий зошит

1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В. О. Куровська
О. М. Подпалова

ФІЗІОЛОГІЯ

Робочий зошит

Частина 1

Видавничо-поліграфічний центр
"Київський університет".
Версія не для друку

УДК 612 (075.8)

К93

Рецензенти:

д-р мед. наук, проф. О. А. Шандра
(Одеський національний медичний університет),
д-р мед. наук, проф. Н. М. Воронич-Семченко
(Івано-Франківський національний медичний університет)

*Затверджено вченою радою ННЦ "Інститут біології та медицини"
(протокол № 11 від 25 червня 2020 року)*

Куровська В. О.

К93 Фізіологія : робочий зошит / В. О. Куровська, О. М. Подпалова. – К. : ВПЦ
"Київський університет", 2020. – Ч. 1. – С. 185.

Призначено для лабораторних занять із фізіології. Запропоновано кілька видів робіт: систематизувати прочитаний матеріал у вигляді таблиць, виконати графічні та ситуаційні завдання, лабораторні роботи.

Для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою "Медицина".

Зміст

ПЕРЕДМОВА	7
МОДУЛЬ 1. Фізіологія збудливих тканин	8
Лабораторне заняття 1. Предмет та завдання фізіології. Методи фізіологічних досліджень. Функції клітинної мембрани. Види транспорту речовин через клітинні мембрани.....	8
Лабораторне заняття 2. Реєстрація потенціалу спокою та потенціалу дії збудливих тканин.....	14
Лабораторне заняття 3. Дослідження механізмів проведення збудження по нервових волокнах та передавання нервового імпульсу через нервово-м'язовий синапс	25
Лабораторне заняття 4. Вивчення механізмів м'язового скорочення. Запис поодинокого та тетанічного м'язового скорочення	32
Підсумкове заняття 5	40
МОДУЛЬ 2. Основи нервової регуляції, нервова регуляція моторних функцій організму, вищі мозкові функції та процеси	42
Лабораторне заняття 6. Біологічна регуляція функцій організму. Аналіз рефлекторної дуги.....	42
Лабораторне заняття 7. Дослідження властивостей центральних синапсів. Дослідження процесів гальмування у центральній нервовій системі.....	50
Лабораторне заняття 8. Дослідження ролі спинного мозку у регуляції рухових функцій організму.....	60
Лабораторне заняття 9. Дослідження ролі стовбура мозку у регуляції рухових функцій організму	69
Лабораторне заняття 10. Дослідження ролі мозочка та переднього мозку у регуляції рухових функцій організму	78
Лабораторне заняття 11. Вивчення функцій кори великих півкуль. Реєстрація електроенцефалограми людини. Фізіологія сну.....	89
Підсумкове заняття 12	100
МОДУЛЬ 3. Нервова та гуморальна регуляція вісцеральних функцій організму	102
Лабораторне заняття 13. Дослідження механізмів нервової регуляції вісцеральних функцій організму	102

Лабораторне заняття 14. Дослідження механізмів дії гормонів	110
Лабораторне заняття 15. Дослідження ролі гормонів у регуляції процесів росту та розвитку організму	116
Лабораторне заняття 16. Дослідження ролі гормонів у регуляції метаболізму глюкози та кальцію	122
Лабораторне заняття 17. Дослідження ролі гормонів у регуляції гомеостазу, адаптації до стресових чинників, статевого розвитку та функцій	130
Підсумкове заняття 18	138
МОДУЛЬ 4. Фізіологія органів чуття. Вищі інтегративні функції та процеси.....	140
Лабораторне заняття 19. Дослідження сомато-сенсорної та смакової систем	140
Лабораторне заняття 20. Дослідження слухової та нюхової сенсорних систем	148
Лабораторне заняття 21. Дослідження зорової сенсорної системи	156
Лабораторне заняття 22. Дослідження фізіологічних основ поведінки, роль потреб та мотивацій. Дослідження механізмів пам'яті та фізіологічної ролі емоцій	169
Лабораторне заняття 23. Дослідження фізіологічних основ набутої поведінки: вивчення механізмів формування та гальмування умовних рефлексів. Дослідження типів вищої нервової діяльності людини	176
Підсумкове заняття 24	182
Додаткова література	184

ПЕРЕДМОВА

Робочий зошит призначений допомогти студентам під час позааудиторної підготовки із фізіології, а також спрямований на їхню індивідуальну активність на лабораторних заняттях.

Завдання з кожної теми служать орієнтиром для самопідготовки. Для їх виконання необхідна робота з рекомендованою літературою та **лекційними матеріалами**. Щоб зробити процес навчання більш усвідомленим і творчим, необхідно дати визначення термінів до кожної теми, деякі з яких вимагають пошуку через **інтернет-ресурси**.

Акцент зроблено на індивідуальній роботі студентів. Із цією метою запропоновано слайди, частину з яких треба заповнити під час підготовки до заняття, інші – в аудиторії. Необхідно систематизувати прочитаний матеріал, виконати графічні завдання, направлені на поєднання знань з анатомії людини та фізіології. Ситуаційні завдання вимагають не лише знань із означеної теми, а й комплексного підходу до проблеми та аналізу матеріалу для формування правильних висновків. Протоколи лабораторних робіт направлені на здобуття студентами практичних навичок.

У зошиті додатково викладено інформацію, яка не входить до навчальної програми з дисципліни. Це дані нових досліджень, підходи до реалізації певних функцій або інформація, необхідна для розуміння значення теми. Також запропоновано список наукових робіт, які не є обов'язковими, але можуть зацікавити допитливих студентів.

Автори